

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מז התלמוד
 סדר מועד.
 מסכת ערובין, דף מ"ג

"הרוצה לידע כמה עומקו של גיא מביא שפופרת ומביט בה, וידע כמה עומקו של גיא"

עסקינן - עוסקים אנחנו
ריסתקא - רחוב מרכזי

הסבר: התלמוד מספר על השפופרת של רבן גמליאל, ששימשה כמכשיר מדידה שבאמצעותו אפשר היה לדעת מרחקים, עומק וכדומה.

על המפה

חצי האי סיני

חצי האי סיני הוא אזור ששטחו כ-61 אלף קמ"ר, הנמצא בין מצרים לבין ישראל. רוב האזור הוא מדברי, והוא גובל במפרץ אילת ממזרח ובמפרץ סואץ ממערב. השם "מדבר סיני" מופיע בתורה כתיאור המקום בו נדדו בני ישראל לאחר יציאת מצרים, שנהוג לזהותו עם חצי האי סיני. בשל האופי החם והמדברי של האזור, ההתיישבות בו מועטה וקיימת בעיקר ליד החופים. לאחר הקמת המדינה שימש סיני כאזור חיץ בין ישראל למצרים. בשנת 1956 כבשה ישראל את סיני במהלך מלחמת סיני, אך נסוגה ממנו כעבור חודשיים. במלחמת ששת הימים כבשה ישראל שוב את סיני, והקימה בו 19 יישובים. בעקבות הסכם השלום שנחתם ב-1979 החזירה ישראל למצרים את השליטה בסיני ב-1982, ופינתה את היישובים הישראליים. במלחמת יום כיפור התנהלו קרבות קשים בסיני בין הצבא המצרי לבין צה"ל.

מפה של סיני (Wikipedia, CIA)

שבת תשובה

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים מ"ב-מ"ח
 פרשת האזינו | ב"ח' בתשרי (26-20 לספטמבר)

דף מ"ב: דינו של אדם שיצא מחוץ לתחום שבת

דין שאינו "תחום שבת" פרושו שאסור לאדם ללכת בשבת יותר מאלפים אמה מן המקום שלו.

מה דינו של אדם שהלך לטיל בשבת, ובתאום שם לב כי הוא נמצא מחוץ לתחום שבת? התשובה היא שעליו לעמוד מיד במקומו, שהרי כל פגיעה שהוא פוסע היא מחוץ לתחום שבת. מותר לו ללכת בתוך ארבע אמות שבתוך הוא עומד, אך לא יותר.

דף מ"ג: תחום שבת ביבשה ובאוויר

התלמוד מסתפק בשאלה על מי חל האיסור לצאת מחוץ לתחום שבת: האם הוא חל רק על מי שהולך ברגליו על הארץ, או גם על מי שיוצא מחוץ לתחום שבת באשר הוא עף גבוה באוויר, בגובה של יותר מעשרה טפחים? את הספק הזה התלמוד לא פותר, ומשאיר את השאלה פתוחה.

דף מ"ד: מחיצה מאנשים

התלמוד מביא מקרה מעניין על החכם נחמיה, שהלך ויצא מחוץ לתחום בשוגג, ולפתע הבחין כי הוא נמצא מחוץ לתחום שבת, ואסור לו לזוז יותר מארבע אמות. רב נחמן הציע את הפתרון הבא: **שאנשים שמתר להם להגיע לאותו מקום, יקיפו את נחמיה, וכך הוא רשאי להלך בתוכם, שהרי הוא מוקף במחיצות (האנשים הם כמו מחיצות).** ואכן, הגיעו אנשים והקיפו אותו, התקדמו לכיוון העיר והוא הלך בתוכם, עד שכולם הגיעו יחד לתוך העיר.

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סבא, אצו התפיצין שז!

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי הדמות במרכז התמונה, מתי ואיפה היא חיה ופעלה?
- 2 מי זה הילד הקטן ומדוע הוא אומר את מה שהוא אומר?
- 3 מה הקשר בין הרוכב על הסוס לבין הדמות במרכז התמונה?
- 4 מה לא הגיוני בתמונה?

מי אני?

- א. מגדולי מפרשי התנ"ך והגמרא.
- ב. חי בצרפת במאה ה-11.
- ג. מכונה "פרשנדתא", פרשן הדת.
- ד. פירושו מופיע כמעט בכל חומש שנדפס.
- ה. ספרי קודש רבים כתובים בכתב הקרוי על שמו.

מלך - מלך, מלך, מלך

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשנ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ג	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לויץ	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רשיי	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

יש שאמרו על הפסוק בפרשת האזינו: "זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר שאל אביה ויגדה זקניה ויאמרו לה", שזו ממש מעין "מצווה מן התורה" ללמוד היסטוריה ולדעת מה קרה בעבר.

מדוע זה חשוב ללמוד היסטוריה ולדעת מה קרה בעבר? בסגנונות שונים אמרו במשך השנים חז"ל ומנהיגי ציבור את הרעיון שעם שלא יודע ומכיר את העבר שלו - לא יהיה לו חלילה עתיד. רק מי שיוודע מנין הוא בא - יידע גם לאן הוא צריך ללכת, ומה יעדי ו מטרותיו בחיים. על בסיס הרעיון הזה יש שהוסיפו שלפעמים תוך כדי אירועים - לא תמיד אדם יכול לראות את יד ה' ואת ההשגחה והחסדים של הקב"ה. אדם עלול לראות באירועי חייו רק שגרה ומקרה. לפעמים רק במבט לאחור, בהתבוננות על אירועים ותהליכים היסטוריים - האדם מבחין עד כמה יד ה' היא זו שבעצם ניהלה את ההיסטוריה. לכן יש חיוב ללמוד היסטוריה: "זכר ימות עולם" כדי להבין את החסד שנהג הקב"ה בכל דור ודור: "בינו שנות דר ודר".

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים מ"ה- מ"ח

דף מ"ה: מלחמה בשבת

אם אויבים מתאספים בשבת סביב מקום מגורים של יהודים כדי לגנוב את רכושם, אסור לפתוח עמם במלחמה, מפני שהמלחמה כרוכה בחילול שבת, ואין מחללים שבת אלא עבור פיקוח נפש. כמוכן, שאם האויבים רוצים להרוג את היהודים, מצוה לצאת למלחמה.

הגמרא אומרת, כי בעירות ספר - עירות שמקומן סמוך לגבול, יוצאים בשבת למלחמה אפילו אם האויבים אינם רוצים להרוג את היהודים, אלא מבקשים לשדוד מהם תבן וקש בלבד. מדוע? מפני שלעירות ספר חשיבות ביטחונית גבוהה. אם האויבים יכנסו לעירת ספר מתי שהם רוצים, יהיה להם קל לכבוש אחר כך את כל המדינה, ולהרוג את היושבים בה. בקשר לכך מספרת הגמרא, כי בתקופת דוד המלך הגיעו פלישתים לעיר שעל יד הגבול ובזזו את הקש ואת התבן שהיו בגורן, ודוד יצא למלחמה בשבת.

דף מ"ו: דיני אבלות

כאשר יהודי נפטר מן העולם הזה והולך לבית עולמו, הקרובים שלו יושבים "שבעה". הם יושבים על הקרקע במשך שבעה ימים, ואנשים מגיעים לנחם אותם מן הצער הגדול שפקד אותם. לאחר ה"שבעה", נוהגים ה"שלושים" - שהם שלושים יום שבהם ממשיכים דיני אבלות שונים. רבי עקיבא אומר, כי אם אדם שמע על הפטירה של קרובו אחרי ה"שלושים", למשל, אם הודיעו לו שאחיו נפטר לפני שנה, אין הוא יושב "שבעה" וגם אינו נוהג "שלושים", אלא נוהג אבלות יום אחד בלבד.

דף מ"ז: טומאת ארץ העמים

חז"ל גזרו טומאה על "ארץ העמים". כל שטח שהוא מחוץ לארץ ישראל מכונה "ארץ העמים", שהרי אינו חלק מן הארץ שניתנה לעם ישראל על ידי ה'.

חז"ל גזרו, שכל מקום בארץ העמים טמא, גם אם אין ידוע שיש בו קבר, ומשום כך כהן אינו רשאי לצאת מארץ ישראל לארץ העמים, שהרי יש בה טומאה מדרבנן.

אולם, אומר רבי יוסי, כי אם הכהן מבקש לצאת לארץ העמים כדי ללמוד תורה אצל רב מסוים - רשאי הוא לנסוע. כמו כן, רשאי הכהן לצאת לארץ העמים כדי להתחתן עם אישה המתגוררת בארץ העמים.

דף מ"ח: אל יצא איש ממקומו

ישנה הלכה מעניינת לפי דעת חכמים: אדם שהלך במדבר ונרדם, והנה התעורר והבחין שכבר ליל שבת, אסור לו ללכת יותר מארבע אמות מן המקום בו הוא נמצא.

למה דוקא ארבע אמות? חכמים למדו זאת מן הפסוק שאמר משה רבנו לבני ישראל בעת שהיו במדבר: "שבנו איש תחתיו" - כאשר אדם יושב ושוכב תחתיו, במקום בו הוא נמצא, הוא זקוק לארבע אמות.

מכאן למדו חכמים, ש"מקומו" של אדם הוא ארבע אמות.

חידה!

מצאו את המילים הבאות, שבניקוד שונה הן מקבלות משמעות שונה:

1. מלך ישראל \ סיר מים -
2. קוראים בו \ אזור הגבול -
3. המאור הגדול \ אחד מנרות חנוכה -
4. אחד מעמי אסיה \ נמצא בין ישראל למצרים -

(א.י.מ. א.י.מ. א.י.מ. א.י.מ. א.י.מ.)

שאלות השבוע

1. מה דינו של אדם שהלך לטייל בשבת, ופתאום שם לב כי הוא נמצא מחוץ לתחום שבת?
2. מתי מותר לצאת למלחמה בשבת?
3. באיזה מקרה אסור לאדם ללכת בשבת יותר מארבע אמות?

בין הפותרים נכונה תיערך הגולה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מסי' העולן עליו אתם עונים.* בפיקוח ראה חשבון

